

กระทู้ถามที่ ๔๘๒ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง การสำรวจเพื่อหามูลค่าสายแร่ทองคำ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

ตามที่กรมทรัพยากรธรณีได้ทำการสำรวจพื้นที่สัมปทานการให้ทำเหมืองแร่ “เขาพนมพา” อำเภอวังทรายมูล จังหวัดพิจิตร และสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในเชิงวิทยาศาสตร์ตามแนวเขตพื้นที่ติดต่อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครราชสีมา ปรากฏว่ามีแร่ทองคำจริง แต่ไม่สามารถระบุจำนวนที่แน่นอนได้ หากภาครัฐเข้าไปดำเนินการสำรวจหาปริมาณทองเองต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก แต่หากปล่อยให้ภาคเอกชนเข้าไปดำเนินการอาจมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมรวมทั้งพื้นที่ส่วนใหญ่ที่ระบุว่าเป็นแหล่งทองคำอยู่ในเขตป่าไม้ ประกอบกับขั้นตอนในการให้ประทานบัตรมีหลายขั้นตอนและเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีมาตรการที่จะให้มีการสำรวจเพื่อทราบปริมาณของแร่ทองคำหรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. รัฐบาลมีมาตรการในการบริหารจัดการกรณีที่จะให้เอกชนเป็นผู้ได้รับสัมปทานเหมืองแร่ทองคำอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๓. รัฐบาลมีมาตรการที่จะแก้ไขปัญหากรณีพื้นที่ส่วนใหญ่ซึ่งระบุว่าเป็นแหล่งทองคำอยู่ในเขตป่าไม้ เพื่อไม่ให้กระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

เปรมศักดิ์ เพียยุระ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคความหวังใหม่

จังหวัดขอนแก่น

คำตอบกระทู้ถามที่ ๔๘๒ ร.

ของ นายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น
เรื่อง การสำรวจเพื่อหามูลค่าสายแร่ทองคำ

ข้าพเจ้า นายชูชีพ หาญสวัสดิ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนายสุริยะ จรุงเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม เรื่อง การสำรวจเพื่อหาสายแร่ทองคำ ข้าพเจ้าขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดังนี้

คำตอบข้อ ๑ ขอเรียนว่า กระทรวงอุตสาหกรรม มีภารกิจหลักในการบริหาร จัดการ และพัฒนาทรัพยากรแร่โดยปฏิบัติตามภารกิจที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เร่งรัดการสำรวจและประเมินปริมาณสำรองของทรัพยากรแร่ต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งรวมถึงแร่ทองคำด้วย และในการสำรวจแร่จะศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อคัดเลือกบริเวณที่มีโครงสร้างหรือชนิดหินที่เอื้ออำนวยแก่การสะสมตัวของแร่ธาตุ พร้อมทั้งกำหนดขอบเขตบริเวณที่น่าสนใจสำหรับวางแผนสำรวจ ขั้นตอนต่อมาเป็นการสำรวจขั้นต้น ขั้นถึงรายละเอียด และขั้นรายละเอียดเพื่อตรวจสอบศักยภาพทางธรณีวิทยาแหล่งแร่ที่กำหนดได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าบริเวณที่สำรวจมีแหล่งแร่ชนิดใด และประเมินในเบื้องต้นได้ว่าสายแร่มีการวางตัวอย่างไร ส่วนขั้นตอนสุดท้ายเป็นการประเมินแหล่งแร่เพื่อประเมินปริมาณ คุณภาพ และมูลค่าแหล่งแร่

ทั้งนี้ โดยทั่วไปภาครัฐจะดำเนินการสำรวจตั้งแต่ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจนถึงขั้นถึงรายละเอียด หากพบพื้นที่ศักยภาพที่น่าสนใจ รัฐจะเปิดให้เอกชนดำเนินการสำรวจในขั้นรายละเอียด และขั้นประเมินแหล่งแร่เพื่อพัฒนาทำเหมืองต่อไป

คำตอบข้อ ๒ ขอเรียนว่า รัฐบาลโดยกระทรวงอุตสาหกรรม มีมาตรการส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนสำรวจขั้นรายละเอียดและประเมินแหล่งแร่ทองคำเพื่อทำเหมืองในเชิงพาณิชย์ โดยนำเสนอเป็นนโยบายซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐ และได้ออกประกาศ “นโยบายว่าด้วยการสำรวจและพัฒนาแร่ทองคำ” เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๐ ซึ่งนโยบายนี้กำหนดให้ผู้สนใจลงทุนสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำได้ ๒ กรณี ดังนี้

๑. การขอสัทธิสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่ที่กระทรวงอุตสาหกรรมประกาศให้เป็นพื้นที่เพื่อการพัฒนาเหมืองแร่ทองคำเป็นโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นการประมูลพื้นที่ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการขอสัทธิสำรวจและทำเหมืองแร่เป็นคราวๆ ไป

๒. การขอสติฐิสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่ทั่วไป นอกเหนือจากพื้นที่ที่กระทรวงอุตสาหกรรมประกาศ โดยภาคเอกชนขอสติฐิสำรวจโดยตรงด้วยการขออาชญาบัตรพิเศษ หากพบแหล่งแร่ทองคำที่จะทำเหมืองในเชิงพาณิชย์ต้องขอสติฐิทำเหมืองโดยการขอประทานบัตรต่อไป

คำตอบข้อ ๓ ขอเรียนว่า รัฐบาลได้ตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในการทำเหมืองแร่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และในเขตป่าที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้รักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือป่าไม้ของชาติ หรือป่าไม้ถาวร ดังนั้น รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และระเบียบ ตลอดจนมติของคณะรัฐมนตรี และกฎหมายไว้ชัดเจน เพื่อเป็นมาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งแร่ทองคำที่อยู่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ ดังนี้

๑. การเข้าไปดำเนินการทำเหมืองแร่ทองคำ จะต้องดำเนินการตามระเบียบกรมป่าไม้วาดด้วยการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกตามความในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยพื้นที่ที่จะอนุญาตได้ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑.๑ ไม่เป็นพื้นที่ป่าซึ่งใช้ในการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการป่าไม้

๑.๒ ไม่ขัดกับมาตรการการใช้ที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำ มาตรการการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน และมาตรการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติไว้แล้ว หรือขออนุญาตจะต้องปฏิบัติตามมาตรการที่คณะรัฐมนตรีได้กำหนดไว้

๑.๓ ไม่เป็นบริเวณที่มีพิภพอันสมควรอนุรักษ์ไว้

๑.๔ ไม่เป็นบริเวณที่ควรรักษาไว้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า

๑.๕ ไม่มีปัญหาภัยพิบัติในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง และต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาดำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่ที่ป่านั้นตั้งอยู่

๑.๖ ต้องมีไม้ขนาดความโตวัดโดยรอบลำต้นตรงที่สุด ๑๓๐ เซนติเมตร ตั้งแต่ ๕๐ - ๑๐๐ เซนติเมตร ขึ้นกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ ๘ ต้น หรือมีไม้ขนาดความโตเกิน ๑๐๐ เซนติเมตรขึ้นไป ขึ้นกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ ๒ ต้น

๑.๗ ต้องมีลักษณะขนาด อาณาเขต และเนื้อที่เหมาะสมกับกิจการตามวัตถุประสงค์ที่ขอและแผนการใช้พื้นที่ตามโครงการประกอบคำขอ

๑.๘ ไม่ขัดกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตตามที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

๑.๘.๑ การอนุญาตเพื่อการทำเหมืองแร่ ให้พิจารณาอนุญาตในจำนวนพื้นที่ตามความจำเป็นและเหมาะสมแก่การใช้พื้นที่ตามวัตถุประสงค์ และโครงการที่เสนอพร้อมคำขออนุญาตแต่ละคำขอไม่เกิน ๓๐๐ ไร่ และมีกำหนดระยะเวลาคราวละไม่เกินสิบปี

๑.๘.๒ สำหรับการอนุญาตเพื่อการสร้างทางขนแร่ออกจากเขตพื้นที่ประทานบัตร ให้มีความกว้างของทางได้ไม่เกินหกเมตร และต้องสร้างทางกับบำรุงรักษาทางตามมาตรการที่กรมป่าไม้ กำหนด โดยมีกำหนดระยะเวลาคราวละไม่เกินสิบปี

๑.๘.๓ กรณีการอนุญาตเพื่อกิจการอันเกี่ยวเนื่องกับการทำเหมืองแร่ ได้แก่ ที่เหมือง มูลดิน ทราย ที่พักคนงาน ที่กองเก็บแร่ ที่ตั้งโรงโม่แร่หรือแต่งแร่ รวมทั้งที่เก็บเครื่องมือเครื่องใช้ ในการทำเหมืองแร่ และอื่นๆ ให้พิจารณาในพื้นที่ที่ได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากกรมทรัพยากรธรณี และจะอนุญาตให้ตามความจำเป็นและเหมาะสมแก่กิจการที่ขออนุญาตและมีกำหนดระยะเวลาคราวละ ไม่เกินสิบปี

๒. การพิจารณาให้เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ นอกจากจะต้องถือปฏิบัติตามข้อ ๑ แล้ว ยังต้อง ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ทางปฏิบัติ และมีมติคณะรัฐมนตรีอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่ได้กำหนดไว้ให้ครบถ้วนด้วย

๓. สำหรับการทำเหมืองแร่ทองคำเป็นโครงการที่จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม เสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เพื่อดำเนินการให้ความเห็นตามประกาศ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เรื่อง กำหนด ประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องจัดทำรายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

๔. กำหนดให้ผู้รับอนุญาตต้องทำการปลูกป่าชดเชย และบำรุงรักษาป่าที่ปลูกในจำนวนสามเท่า ของพื้นที่ที่ได้กำหนดไว้ กรณีพื้นที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามแผนโครงการทำเหมืองแร่ตามป่าไม้ เขตท้องที่กำหนด ภายในระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต หรือเมื่อป่าไม้เขตท้องที่แจ้งให้ปฏิบัติ ถ้าผู้รับอนุญาต ไม่สามารถทำการปลูกป่าชดเชยและบำรุงรักษาป่าที่ปลูกได้ ให้ผู้รับอนุญาตทำหนังสือชี้แจงเหตุผล ความจำเป็น และมอบเงินค่าปลูกป่าตามอัตราที่กรมป่าไม้กำหนด ซึ่งปัจจุบันนี้กำหนดอัตราไร่ละ ๑,๒๒๐ บาท ให้ป่าไม้เขตท้องที่ เพื่อให้กรมป่าไม้ส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการปลูกป่าให้แทน ส่วนกรณี พื้นที่อยู่ในเขตป่าที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้รักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ กำหนดให้ผู้รับอนุญาตต้องชำระ ให้เจ้าหน้าที่ทำการบำรุงป่าหรือปลูกป่าสร้างสวนป่าในจำนวนสามเท่าของพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต อัตราไร่ละ ๑,๒๐๐ บาท

๕. กำหนดให้ผู้รับอนุญาตต้องวางเงินมัดจำหรือส่งมอบหนังสือค้ำประกันของธนาคาร ที่เชื่อถือได้ก่อนรับมอบหนังสืออนุญาต เพื่อเป็นหลักประกันในการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น จากการทำเหมืองแร่ในอัตราค่าชดเชย ๒๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งหากผู้รับอนุญาตไม่สามารถแก้ไขผลกระทบ สิ่งแวดล้อมได้ จะต้องยินยอมให้กรมป่าไม้ปรับหรือเรียกร่องจากธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกัน ภายในวงเงินดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วน

๖. กำหนดให้ผู้รับอนุญาตปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕ ที่ให้มีการตัดไม้ที่มีอยู่ในพื้นที่ที่ทำเหมืองแร่ร้อยละห้าที่ทำได้ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

๗. ให้เจ้าหน้าที่ควบคุมให้ผู้รับอนุญาตปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตโดยเคร่งครัด และเจ้าหน้าที่หมั่นตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

กรณีพื้นที่ที่ทำเหมืองแร่ทองคำอยู่ในเขตพื้นที่ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕ พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมิได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ในการอนุญาตให้ใช้พื้นที่ไว้ แต่หากจะเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าว ผู้รับอนุญาตจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นหนังสือและชำระ เพื่อให้เจ้าหน้าที่บำรุงป่าหรือปลูกสร้างสวนป่าในอัตราไร่ละ ๑,๒๐๐ บาท ด้วย

สำหรับขั้นตอนการทำเหมืองแร่ในพื้นที่ป่าไม้ที่ได้เอกสารสิทธิแล้ว กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมทรัพยากรธรณีจะกำกับดูแล รักษาความปลอดภัยต่อสาธารณสมบัติ สาธารณชน และสิ่งแวดล้อมในการทำเหมืองแร่ของโครงการ ตั้งแต่ระยะเริ่มแรกของการดำเนินโครงการ และจะกำกับ ตรวจสอบอย่างต่อเนื่องต่อไปจนถึงขั้นการฟื้นฟูสภาพพื้นที่หลังสิ้นสุดการทำเหมือง โดยสรุปได้ดังนี้

๑. ขั้นตอนการออกแบบแผนผังโครงการทำเหมือง และแบบการก่อสร้างต่างๆ โดยในเรื่องความปลอดภัยและการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ การรักษาความมีเสถียรภาพ ผนังบ่อเหมืองความมั่นคงแข็งแรงของบ่อกักเก็บหางแร่ ระบบการรวบรวม และการใช้น้ำหมุนเวียนในกระบวนการผลิต เป็นต้น

๒. ขั้นตอนการก่อสร้างและการเตรียมการ จะส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างตามแบบแปลน และข้อกำหนดเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมเป็นระยะๆ โดยเฉพาะการก่อสร้างบ่อกักเก็บหางแร่ และท่อส่งกากหางแร่ พื้นที่เก็บกองมูลดินหิน ระบบการรวมน้ำทิ้งจากบ่อเหมืองเพื่อใช้น้ำหมุนเวียน ตลอดจนการจัดทำคันดินและรั้วรอบพื้นที่โครงการ

๓. ขั้นตอนการผลิต จะจัดส่งวิศวกรเหมืองแร่ไปตรวจสอบด้านวิศวกรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความปลอดภัยให้เป็นไปตามแผนงาน โครงการ และมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมถึงเงื่อนไขและข้อกำหนดต่างๆ

๔. กำกับดูแลให้ผู้ถือประทานบัตรดำเนินการ และรายงานผลการติดตามตรวจวัดคุณสมบัติสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โครงการ และบริเวณใกล้เคียงตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปริมาณฝุ่น ระดับเสียง ความสั่นสะเทือน และคุณภาพน้ำทิ้งจากกระบวนการทุกขั้นตอน น้ำผิวดินและน้ำใต้ดินในพื้นที่โครงการและบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งบ่อสังเกตการณ์บ่อกักเก็บหางแร่ และติดตามตรวจวัดด้านความปลอดภัย ได้แก่ การเคลื่อนตัวของคันดินบ่อกักเก็บ

ระบบท่อส่งกากทางแร่ ความสามารถในการรองรับของบ่อกักเก็บทางแร่ และระบบใช้น้ำหมุนเวียนจากบ่อกักเก็บทางแร่ ฯลฯ โดยกรมทรัพยากรธรณีจะจัดส่งเจ้าหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมไปตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ และสุ่มตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อสอบทานกับผลการตรวจวัดของผู้ถือประทานบัตรเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ

๕. กำกับดูแล และติดตามให้ผู้ถือประทานบัตร ทำการปรับสภาพและฟื้นฟูพื้นที่โครงการตามแผนงานฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ซึ่งจะดำเนินการควบคู่ไปกับแผนการทำเหมือง จนถึงขั้นฟื้นฟูพื้นที่หลังยุติการทำเหมือง โดยเฉพาะบริเวณบ่อกักเก็บกากทางแร่ บริเวณที่เก็บกองมูลดินหินและบริเวณพื้นที่บ่อเหมือง